

Wojciech Lechów¹
Zielona Góra

Ku odnowie katechezy inicjacji chrześcijańskiej w parafii

Wprowadzenie

Katechezą określa się „całość wysiłków podejmowanych w Kościele, by formować uczniów i pomagać ludziom wierzyć, że Jezus jest Synem Bożym” (...) (KKK 4). Zasadniczym, więc celem katechizacji niezależnie od miejsca i czasu jej głoszenia jest wychowanie w wierze. Wychowanie to ma prowadzić do dojrzałej, dynamicznej wiary, aby wiara ta była „żywa, wyraźna i czynna” (DB 14). W realizacji swego celu katecheza łączy się z niektórymi elementami pasterskiej misji Kościoła, choć się z nimi nie utożsamia. Są to: pierwsze głoszenie Ewangelii, czyli przepowiadanie misyjne w celu wzbudzenia wiary; poszukiwanie racji wiary; doświadczenie życia chrześcijańskiego; celebrowanie sakramentów; włączenie do wspólnoty eklezjalnej; świadectwo apostołskie i misyjne (KKK 6). Obecna sytuacja katechetyczna dzieci i młodzieży w Polsce, ograniczona w dużej mierze do nauczania religii w szkole domaga się odnowy i nowego spojrzenia na swoją skuteczność. Redukcja katechezy do jednego, i czasami jedyne go szkolnego środowiska, metod dydaktycznych typowych dla edukacji szkolnej, pozbawiona zaplecza wspólnoty i bliskich, serdecznych relacji nie przynosi i nie może przynosić pokładanych w niej nadziei. Wystarczy popatrzeć na dane statystyczne. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w lekcjach religii nie pokrywa się z ilością osób uczestniczących co niedziela i święta we Mszy św. Wydaje się słusznym poglądem, że cel katechezy prowadzonej w szkole nie został osiągnięty. Wiara żywa, wyraźna i czynna nie zawsze jest zauważalna u katechizowanych. Dlatego ważnym i pilnym w obecnej sytuacji religijnej katolików wydaje się być podjęcie refleksji nad odnową katechezy dzieci i młodzieżowej w jej niektórych odniesieniach do: ewangelizacji; wspólnoty kościelnej; doświadczenia wiary, treści, języka i metody. Okazją do

¹ Wojciech Lechów – ks. dr, wykładowca w Instytucie Filozoficzno-Teologicznym im. Edyty Stein w Zielonej Górze i Zielonogórsko-Gorzowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Paradyżu, e-mail: kswojlech@wp.pl.

tego są nowe inicjatywy katechetyczne związane z katecheza parafialną. Wśród nich zauważyć należy katechezę inicjacyjną przygotowującą wiernych do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. W diecezji zielonogórsko-gorzowskiej w tym roku został wydany znowelizowany program katechezy przed sakramentem bierzmowania zatytułowany „Życie Boże”. Na jego podstawie włączy się w dyskusję nad odnową katechezy młodzieżowej w Polsce. Zamieszczone poniżej propozycje katechezy parafialnej mogą przyczynić się do pogłębienia wiary młodego pokolenia katolików.

1. Założenia programu do bierzmowania „Życie Boże”

Program przygotowania do sakramentu bierzmowania i małżeństwa powstał na fundamencie programu „Życie Boże” opracowanego w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej w 1997 r. przez bpa Edwarda Dajczaka. Tytuł programu nawiązywał do myśli sługi Bożego bpa Wilhelma Pluty, który podkreślał, iż najważniejszą potrzebą duszpasterską jest rozwijanie życia Bożego w człowieku przez indywidualny oraz osobisty kontakt duszpasterza z wiernymi. To wymaga dojrzałości duchowej głoszącego orędzie zbawcze duszpasterza oraz umiejętności tworzenia małych grup, stanowiących właściwe środowisko budzenia i rozwoju wiary². Dlatego pierwsze wydane materiały w 1998 r. składały się z dwóch części: spotkania dla grup parafialnych i celebracje liturgiczne oraz spotkania grup domowych³. Z upływem czasu modyfikowano te materiały i uzupełniano, czego efektem było wydanie ponowne przez Wydział Nauki Katolickiej w 2006 r. nowych pomocy w przygotowaniu do sakramentu bierzmowania i małżeństwa w wersji studyjnej. Całość przygotowania została podzielona na pięć etapów, których przebieg i treść opublikowana została w sześciu osobnych zeszytach: „Decyzja w sprawie wiary”, „Doświadczenie spotkania z Jezusem”, „Nowe życie w Duchu Świętym”, „Powołanie do wspólnoty życia wiary” (2 zeszyty) oraz „Apostolstwo aż po krańce świata”.

W 2015 r. projekt programu „Życie Boże” przygotowania do sakramentu bierzmowania i małżeństwa, po naniesionych sugestiach oraz uwagach duszpasterzy i animatorów, został poprawiony i zaktualizowany oraz wydany w obecnej formie. Zachowano poszczególne etapy formacji oraz tytuły spotkań grup parafialnych i domowych. Zmieniono kolejność etapu przygotowania do małżeństwa przesuwając go na koniec formacji. Zmodyfikowano poszczególne katechezy dla grup parafialnych i domowych. Dołączono trzy nowe katechezy

² Zob. W. Pluta, *W trosce o życie wewnętrzne*, Poznań 1980, s. 29.

³ E. Dajczak, R. Sarek, *Życie Boże, Spotkania parafialne i celebracje liturgiczne związane z przygotowaniem do sakramentu bierzmowania*, Zielona Góra 1998.

dla rodziców. Nie zmienił się czas realizacji programu, który rozpoczyna się we wrześniu klasy drugiej gimnazjum, a kończy w pierwszej klasie szkoły ponadgimnazjalnej. Pozostawiono przygotowane dla kandydatów indeksy, mające charakter dzienniczka⁴.

Aktualna wersja programu przygotowania do sakramentu bierzmowania i małżeństwa „Życie Boże” obejmuje pięć etapów. Pierwszy etap „Decyzja w sprawie wiary” ma za cel zmotywować uczestników do odważnego i pełnego zaangażowania wejścia na drogę formacji. Obejmuje promocję katechezy sakramentalnej w parafii, zapisy w kancelarii parafialnej, dwa spotkania formacyjne w grupie parafialnej: „Dlaczego warto wierzyć?”, „Dlaczego warto przyjąć sakrament bierzmowania?”, wspólnotową celebrację, spotkania organizacyjne: dla animatorów i w grupach domowych oraz konferencję dla rodziców „Nasze dziecko przygotowuje się do bierzmowania”. Parafialnej promocji katechezy przygotowującej do sakramentu bierzmowania dokonuje się podczas niedzielnego przepowiadania, ogłoszeń parafialnych, strony internetowej parafii czy też osobnych spotkań i konferencji.

Drugi etap „Doświadczenie spotkania z Jezusem” wskazuje na Jezusa Chrystusa, który zna pragnienia i niepokoje młodych i udziela odpowiedzi na ich życiowe pytania. Dobra nowina o zbawieniu oferowana młodemu człowiekowi przynagla go do zmiany sposobu myślenia i życia (nawrócenie) oraz do zostania uczniem Chrystusa. Obejmuje cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych oraz celebrację liturgiczną „Nabożeństwo pokutne”.

W trzecim etapie „Nowe życie w Duchu Świętym” kandydaci zapoznają się z propozycjami doświadczenia wiary we wspólnocie Kościoła. Dowiadują się, że szczególną rolę w przeżywaniu wiary pełni modlitwa i sakramenty. Ten etap obejmuje cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych, celebrację liturgiczną „Obrzęd przyjęcia znaku krzyża” oraz konferencję dla rodziców „Troska o życie boże w sobie”.

Katechezy czwartego etapu „Apostolstwo aż po krańce świata” zachęcają młodzież do czynnego zaangażowania się w dzieło ewangelizacji Kościoła. Młodzi rozpoznają swoje powołanie i misje, jakie mają do spełnienia w Kościele i świecie. Redagują osobiste zobowiązania wynikające z bierzmowania. Etap obejmuje cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych, celebrację liturgiczną „Celebracja przed przyjęciem sakramentu bierzmowania” oraz konferencję dla rodziców „Trudne zadanie wychowanie dziecka”.

⁴ W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, Zielona Góra 2016, s. 22-24.

Etap piąty „Powołanie do wspólnoty życia i wiary” stanowi przygotowanie bliższe do sakramentu małżeństwa. Jego pojawienie się zostało uwarunkowane decyzją Konferencji Episkopatu Polski w sprawie katechezy parafialnej na poziomie ponadgimnazjalnym. Przeprowadzone przed laty konsultacje i debata duszpasterska na temat wieku i sposobu przygotowania młodych do bierzmowania w naszej diecezji, zaowocowały podwyższeniem kryterium wieku oraz wydłużeniem okresu formacji. W aktualnej wersji programu katechezy parafialnej dla diecezji zielonogórsko-gorzowskiej przyjęto więc rozwiązanie następujące: przygotowanie bliższe i bezpośrednie do sakramentu bierzmowania i oraz przygotowanie bliższe do sakramentu małżeństwa odbywać się będą w jednym cyklu. Obejmie on czas nauki w gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej. W związku z tym dodano do programu jednostkę dydaktyczną obejmującą swą tematyką między innymi: rozwój ku pełni człowieczeństwa; kobiecość i męskość; miłość rozumianą jako Boży dar w rękach ludzi; uczucia i seksualność; spotkanie, poznanie i ofiarowanie siebie w miłości; czułość i delikatność oraz prawdę i szczerłość, wierność złożonej obietnicy oraz ciało podległe duchowi. Ten etap obejmuje: cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych (prowadzone przez odpowiednio przygotowaną animatorską parę małżeńską), celebrację liturgiczną „Modlitwa o większą miłość” oraz konferencję dla rodziców „(Wy)bierzmowani – czy to już koniec?”

Wymagania jakie stawia się kandydatom do bierzmowania są następujące: uczestnictwo w spotkaniach formacyjnych, udział w niedzielnej i świątecznej Mszy św. oraz okresowe przystępowanie do sakramentu pokuty i pojednania. Zachęca się również do udziału nabożeństwach okresowych, czuwaniach czy pielgrzymkach. Zwraca się uwagę na wartość spotkań formacyjnych dla rodziców, dla których zostały przygotowane osobne konferencje. Propozycją dla rodziców jest także codzienna modlitwa do Ducha Świętego w intencji dziecka przez cały okres trwania katechezy sakramentalnej⁵.

2. Katechizować czy ewangelizować?

Pierwszym tematem w dyskusji nad nowym kształtem katechezy jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: czy dzisiaj powinno się katechizować czy ewangelizować? Zasadniczy cel katechizacji, jakim jest wychowanie w wierze, może być osiągnięty tylko w przypadku integralnej koncepcji katechezy, w której ewangelizacja zajmuje szczególne i niezastąpione miejsce (DCG 18). Należy zauważyć, że współczesna katecheza głoszona jest bardzo często w środowi-

⁵ Tamże, s. 24-26.

sku mocno zlaicyzowanym. Problem ten ma swoje uzasadnienie w rzeczywistości, gdyż większość uczestników szkolnej katechezy nie przyłączyła się do Jezusa Chrystusa jako swego Pana i Zbawiciela oraz nie identyfikuje się z Kościołem. Z pomocą w rozwiązaniu kwestii przychodzi refleksja pastoralno-katechetyczna Kościoła. Posoborowe dokumenty postulują odnowę katechezy. Ogólna Instrukcja Katechetyczna wskazuje na konieczność wewnętrznej odnowy samej koncepcji katechezy (DCG 9). Poświęcony katechizacji Synod z roku 1977 skierował do Kościoła znaczące orędzie: „Synod wzywa więc wspólnoty chrześcijańskie do odnowienia katechezy, która jest w swej istocie głoszeniem Ewangelii”⁶. W Dyrektorium Ogólnym o Katechizacji postuluje się, aby katecheza nabrała charakteru formacji integralnej, która nie jest redukowana tylko do prostego nauczania i prowadzi do prawdziwego nawrócenia (DOK 29). Jan Paweł II wyjaśnia: „w całym procesie ewangelizacji katecheza ma być etapem wprowadzenia i dojrzwania” (CT 20). Ewangelizacja może otworzyć katechizację na współczesnego odbiorcę i pomóc jej zrealizować zasadniczy cel. Można powiedzieć, że katecheza towarzyszy i pogłębia proces ewangelizacji, począwszy od nawrócenia przez dojrzwanie tego początkowego nawrócenia, przez wychowywanie nawróconego do wiary i włączając go we wspólnotę chrześcijańską (DOK 61). W początkowej formie ewangelizacji zmierzającej o nawrócenia człowieka nieodzowna jest katecheza kerygmatyczna określana „prekatechezą”. Tylko ten kto uwierzył może rozwijać wiarę i dalej wychowywać się w wierze. W przypadku katechizowanych należących do Kościoła, którzy nie wyrazili jednak nigdy osobowego przyzwolenia na orędzie objawienia ewangelizacja „może poprzedzić lub towarzyszyć dziełu katechizacji” (DCG 18). Katecheza nie może więc dziś być jedynie nauczaniem lub wyłącznie ewangelizacją⁷. Należy więc postulować o połączenie metod i działań zarówno ewangelizacyjnych jak katechetycznych w formacji religijnej młodego człowieka.

Wylanie darów Ducha w sakramencie bierzmowania stanowi o wzroście duchowym i prowadzi do dojrzałości chrześcijańskiej. Należy stwierdzić, iż spory procent wiernych w ramach wtajemniczenia chrześcijańskiego przystępuje jedynie do sakramentu chrztu i eucharystii, przeważnie w oparciu o decyzję rodziców i w nadziei na ich odpowiedzialną oraz wydolną wychowawczo wiarę. Wobec propozycji osobistego opowiedzenia się po stronie Jezusa i jego Ewangelii, młodzi chrześcijanie nierzadko powstrzymują się przez lata od odpowiedzi,

⁶ Orędzie Synodu Biskupów do Ludu Bożego: *Współczesna katecheza zwłaszcza dzieci i młodzieży*, [w:] W. Kubik [red.], *Katecheza po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła*, cz. 2, Warszawa 1985, s. 36.

⁷ W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 18.

nie udzielają jej wcale lub wyraźnie odmawiają przyjęcia sakramentalnego daru bierzmowania. Powrót do katechizacji parafialnej może być dla wielu z nich propozycją atrakcyjną i skuteczną. Katecheza parafialna przygotowująca do sakramentu bierzmowania oraz inicjująca przygotowanie do sakramentu małżeństwa jest zaproszeniem skierowanym do młodych ze strony wspólnoty wierzących. Sakralna przestrzeń celebracji i spotkań w grupie parafialnej oraz częste spotkania w małej grupie domowej są osadzone w życiowym konkretności zamieszkania, międzyludzkich relacji, odwagi wyznawania wiary i większego zaangażowania w życie własnej parafii⁸.

Program „Życie Boże” był tworzony w duchu nowej ewangelizacji: „nowej w swym zapale, w swych metodach, w swym wyrazie”⁹. O potrzebie nowej ewangelizacji nauczał Jan Paweł II:

Realizacja naczelnego zadania duszpasterskiego, jakim jest ewangelizacja, obejmująca cały Lud Boży i domagająca się nowej gorliwości, nowych metod i nowego sposobu głoszenia i dawania świadectwa Ewangelii, dziś zwłaszcza potrzebuje kapłanów, którzy bezwzględnie i w pełni przeżywają tajemnicę Chrystusa i potrafią wypracować nowy styl życia duszpasterskiego w głębokiej jedności z papieżem, biskupami i z innymi kapłanami oraz owocnej współpracy z wiernymi świeckimi, szanując i rozwijając różne role, charyzmaty i posługi we wspólnocie kościelnej (PDV 18).

Projekt „Życie Boże” ma prowadzić do osobistego doświadczenia Boga, przeżycia wspólnoty Kościoła oraz odważnego apostołstwa na rzecz Ewangelii¹⁰ – dlatego katechezy mają charakter ewangelizacyjny, wspólnototwórczy, spontaniczny i bezpośredni¹¹.

W katechezach „Życia Bożego” zakłada się u początku formacji doprowadzenie kandydata do podjęcia decyzji dotyczącej jego wiary osobistej. Tematy pierwszego rozdziału programu zatytułowanego „Decyzja w sprawie wiary” mają pomóc w jej podjęciu, czego zewnętrznym znakiem jest celebrowanie liturgiczna „Wspomnienie chrztu”. Uczestnikom spotkań parafialnych ukazuje się wartość wiary. Jej wieloaspektowe rozumienie omawiane jest w odniesieniu do aktu osobistego jako zawierzenia siebie najlepszemu Przyjacielowi¹². Katecheza tłumaczy młodym, że czasami w życiu wiarę inicjuje jakiś życiowy wstrząs,

⁸ Tamże, s. 16.

⁹ Jan Paweł II, *Przemówienie do Konferencji Episkopatu Ameryki Łacińskiej (CELAM)*, Port-au-Prince – Haiti dnia 9 marca 1983 roku, „L'Osservatore Romano” (ed. polska), 4 (1983), s. 28.

¹⁰ M. Majewski, *Katecheza wierna Bogu i człowiekowi*, Kraków 1986, s. 156-157.

¹¹ W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 23.

¹² Tamże, s. 41.

czasami niepokój. Człowiek – tłumaczy dalej – zaczyna doświadczać, że to, co go otacza, świat, ludzie, wydarzenia to nie wszystko. Ogarnia go jakaś tajemnica, która domaga się poznania. Zaprasza młodych do odkrywania tajemnicy wiary, jako drogi, na której można spotkać Jezusa¹³. Takie podejście do wiary stawia młodego człowieka przed podjęciem decyzji, która może wpłynąć na jego życie. Jest to czasami akt wiary podjęty przed Bogiem, czasami proces wzrastania. Ten trud domaga się wsparcia darem mocy Ducha Świętego. W kolejnej katechezie omawia się sakrament bierzmowania jako dar Boży w realizacji pragnień młodzieży. Unika się jednak przy tym stawiania problemu w sposób czysto teologiczny, jako poszukiwania odpowiedzi na pytanie: co to jest sakrament bierzmowania? Istotą tej katechezy jest podejście bardziej egzystencjalnie. Dlatego problem rozwiązywany jest w perspektywie pytania: dlaczego warto przyjąć sakrament bierzmowania?¹⁴ W oparciu o dwa świadectwa młodzieży wskazuje się na sakrament bierzmowania jako źródło wewnętrznej mocy. Katecheta tłumaczy:

Bierzmowanie jest odpowiedzią na twoje pragnienia. Brakuje Ci mocy. Jezus proponuje moc Ducha Świętego. Zobrazować to można, sytuacją, gdy trener wysłała na boisko piłkarza, kładzie mu rękę na ramieniu i daje mu ostatnie wskazówki. W ten sposób można zobrazować bierzmowanie. Zostaje na nas położona ręka. Wkraczamy na „boisko życia”. Dzięki Duchowi Świętemu wiemy, co mamy robić¹⁵.

I dalej:

Duch Święty zaczyna działać w momencie odważnej decyzji. Przemiana rozpoczyna się wraz z rozpoczęciem przygotowań do przyjęcia sakramentu. Duch Święty oczyszcza i przynosi zbawienie. Bóg ma moc czynienia rzeczy niemożliwych i jest niesamowity w swoim działaniu. Wydobywa człowieka z codziennej życiowej nędzy, podnosi z upadku, przyprowadza mu życzliwych ludzi, dodaje odwagi w mówieniu prawdy i zbawia „od wszelkiego złego”¹⁶.

Na zakończenie czteromiesięcznego cyklu katechez mających doprowadzić młodzież do opowiedzenia się za Jezusem i Kościołem, zaplanowano celebrację „Wspomnienie chrztu”. Jest to chwila, w której kandydaci u progu formacji dokonują wyboru nowej drogi życia z Jezusem, odnawiają – już teraz świadomie – przymierze zawarte z Bogiem w chwili chrztu św. Celebrans tę prawdę przypomina w słowach:

¹³ Tamże, s. 42.

¹⁴ Tamże, s. 43.

¹⁵ Tamże, s. 44.

¹⁶ Tamże, s. 45.

Przygotowując się do przyjęcia sakramentu bierzmowania chcemy dziś z nową świadomością i gorliwością odnowić przymierze zawarte z Bogiem w chwili naszego chrztu świętego. Chrzt jest rzeczywistością, która trwa, jako początek i fundament nowego życia, niezależnie od nas. Ale w miarę, jak rozwija się w nas i dojrzewa to życie, musimy ciągle na nowo, w sposób bardziej świadomy i wolny, akceptować tę rzeczywistość, włączać w nią swoje życie i swoją drogę (...) ¹⁷.

Przedstawiony po krótko sposób objaśniania w katechezach programu „Życie Boże” tematów związanych z wiarą, diametralnie odbiega, od tego jak do tego zagadnienia podchodzi się w szkolnym nauczaniu religii. Wiara nie jest w nich traktowana tylko jako znajomość prawd wiary, ale przede wszystkim jako doświadczenie, przeżycie i relacja do Boga i wspólnoty, co w swej naturze jest początkiem drogi chrześcijańskiej, określanej mianem katechezy ewangelizacyjnej.

3. Miejsce katechezy

Drugim tematem do podjęcia w dyskusji o kształt katechezy młodzieżowej w Polsce jest pytanie o jej miejsce realizacji. Ponad dwadzieścia sześć laty edukacji religijnej prowadzonej w szkole, zawężyło katechezę do sal szkolnych i grup klasowych. Czy w szkole może być skutecznie prowadzona katecheza? Z pewnością w szkole jej oddziaływanie na element przyżyciowy, inicjacyjny i formacyjny jest mocno ograniczony. Katecheza pozbawiona sakralnego charakteru, zminimalizowana do kontaktu z wybranymi znakami religijnymi np. do obecności krzyża w sali, nie ma w sobie wystarczającej duchowej mocy, aby wpływać na wychowanków. Katecheza domaga się wspólnoty osób podobnie przeżywających wiarę. Proces nawrócenia przekracza to, czego dostarcza katecheza podstawowa. By rozwijać nawrócenie potrzeba jest wspólnoty chrześcijańskiej, która będzie wspierać i formować w wierze (DOK 69). Widoczna czasami bezowocność działań katechetycznych spowodowana jest indywidualistycznym podejściem do wiary, bez odniesienia do wspólnoty wierzących. Katecheza realizowana we wspólnocie Kościoła, w jej naturalnej przestrzeni sakralnej, jest dzisiaj pilnym zadaniem i wezwaniem. Trzeba na nowo odkryć parafię jako środowisko, w którym rodzi się i wzrasta wiara (DOK 257). Jak uważa E. Alberich parafia pozostając otwarta na inne podmioty i instytucje, może przekazać więcej niż inne podmioty ekklezjalne, gdyż ogarnia ona w jedno nauczanie, doświadczenie życia, komunię i świadectwo ¹⁸. Grupa religijna ma duże znaczenie dla rozwoju religijno-moralnego młodzieży. Młodzi szukają

¹⁷ Tamże, s. 61.

¹⁸ E. Alberich, *Katecheza dzisiaj. Podręcznik katechetyki formalnej*, Warszawa 2003, s. 184.

potwierdzenia postawy wiary nie tylko w środowisku ludzi dorosłych, ale przede wszystkim w grupie rówieśniczej. Szczególne znaczenie posiada grupa, dla której wartości religijne nie tylko są obecne obok innych wartości, ale mają charakter wartości podstawowych i stanowią podstawę motywacji do działania oraz istotny element postawy jej członków. Rola małych grup i środowiska narasta w miarę postępujących procesów laicyzacji i pluralizmu światopoglądowego współczesnych społeczeństw. Gdy młodzi ludzie mają oparcie w postawie wiary praktykowanej w codziennym życiu przez ich rówieśników, istnieje szansa, że mogą oprzeć się areligijnym wzorcom lansowanym szczególnie przez media przeznaczone dla młodych odbiorców. Grupa rówieśnicza stwarza także dla młodego człowieka okazję aktywności religijnej, wyzwala okazje do dyskusji na tematy religijne i w ten sposób ułatwia proces internalizacji zarówno pojęć jak i wartości religijnych¹⁹. Mała kościelna wspólnota jako wyraz żywotności Kościoła jest środowiskiem wzrostu w wierze szczególnie dla tych, którzy w tradycyjnych jego strukturach i formach duszpasterstwa nie odnaleźli swojego miejsca. Tutaj mogą doświadczyć katechezy, która nie jest jedynie przekazem poważnych treści dogmatycznych, ale katechezy, która – jak pisał M. Majewski – realizuje zadania na zasadzie przekazywania osobowych i wspólnotowych wartości wiary i jest akceptowana jako niezastąpiona wartość egzystencjalna²⁰. Autentyczna mała wspólnota istniejąca w strukturach parafii to dla Kościoła i społeczeństwa źródło odnowy chrześcijaństwa. Jan Paweł II wskazywał na małe grupy jako szansę dla rozwoju chrześcijaństwa we współczesnym świecie. Dla papieża działalność wszelkich grup i ruchów religijnych stanowi dla „Kościoła jutra” wielką nadzieję (CT 47).

W założeniach programowych „Życia Bożego” wskazuje się na parafię, jako miejsce realizowania katechezy. Parafia jako wspólnota nadprzyrodzona odzorowuje doświadczenia pierwszej wspólnoty apostoelskiej. Duszpasterstwo to budowanie Kościoła przez: głoszenie Słowa Bożego, sakramenty, modlitwę i miłość braterską. Biskup Wilhelm Pluta pisał, że we wspólnocie Dzieci Bożych, rozmodlonych, zgromadzonych wokół ołtarza, wierzących Bogu, żyjących w nadziei na niekończące się życie, a otwartych bratersko na bliźnich, musi ukazać się Jezus Chrystus. W tak realizowanej wspólnocie parafialnej ujawnia się świadoma i dobrowolna przynależność do Kościoła, wola kształtowania życia osobistego parafian w celu realizowania Ewangelii, poczucie odpowiedzialności za parafię²¹. Budowanie wspólnoty parafialnej i rozwój całego

¹⁹ H. Wrońska, *Katecheza w stowarzyszeniach ruchach i grupach*, [w:] S. Kulpaczyński [red.], *Miejsca katechezy*, Lublin 2005, s. 107.

²⁰ M. Majewski, *Spotkania katechezy z teologią*, Kraków 1995, s. 137.

²¹ Zob. W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 22.

duszpasterstwa dzieci, młodzieży i dorosłych zakłada tworzenie w parafii zespołów, grup i wspólnot, tym bardziej koniecznych, że aktualne przemiany społeczne i urbanizacja niszczą podstawowe więzi rodzinne, przyjacielskie i społeczne. Stąd nagląca potrzeba tworzenia w parafiach infrastruktur, czyli mniejszych zespołów, dzięki którym wierni nawiązując bardziej osobiste relacje utworzą dynamiczną wspólnotę parafialną. Oparta na powyższych zasadach pastoralnych katechetyczna propozycja programu przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania, zakłada zaangażowanie duszpasterzy, osób konsekrowanych, uczestników ruchów odnowy Kościoła, katechetów, animatorów świeckich oraz ścisłą współpracę z rodziną²².

Istotnym elementem formacji do bierzmowania jest udział kandydatów w małych grupach zwanych „domowymi”. Animatorami tych grup są świeccy katecheci, rodzice, liderzy grup i wspólnot parafialnych. Tematami poruszonymi na tych spotkaniach są zagadnienia omawiane przez duszpasterza na spotkaniach parafialnych w kościele. W założeniu mają one charakter warsztatowy; akcent położony jest na metody aktywizacyjne, oraz na różne formy wyrażania się uczestników takie jak: dyskusja i świadectwo. We wprowadzeniu do podręcznika do prowadzenia grup domowych poucza się o roli animatora grupy do bierzmowania. Zadaniem animatora jest praca z powierzoną grupą poprzez jej animowanie, zachęcanie, rozpalanie, dodawanie bodźców do podejmowania nowych inicjatyw. Animator ożywia grupę, dodaje sił i odwagi do działania, pośredniczy i zachęca do uczestnictwa w spotkaniach. Owo działanie dokonuje się na trzech płaszczyznach: odkrywania (stwarzania warunków, aby grupa i jednostka ujawniły swoje potrzeby, zainteresowania, pragnienia, problemy); tworzenia związków (umożliwiania ludziom kontaktów ze sobą); twórczości – kreacji (stwarzania sytuacji, aby jednostki i grupy podejmowały twórcze działanie). Animatorem jest ten kto rozbudza zainteresowania uczestników, ukazuje nowe ideały i wzory życia, prowadzi z nimi dialog nad możliwościami i sposobami rozsądnego zaspokajania ujawnionych i jeszcze ukrytych potrzeb. Animator jasno widzi nowe i lepsze życie, kocha te wizje, a jeszcze bardziej kocha ludzi, wśród których pracuje. Akceptuje ich takimi, jakimi są, w nadziei, że mogą być lepsi. Pod kierunkiem animatora powierzona grupa będzie trwała jak pierwsi apostołowie wraz z Maryją, oczekując zesłania Ducha Świętego²³. Ważna w formacji w małych grupach jest motywacja do pracy w takiej formie. Animatorom wyjaśnia się, że mała grupa religijna, która składa się z nie więcej niż 10 osób zapewnia intymność, umożliwia poznanie się członków grupy i ułatwia dawanie świadectwa i łatwiej w niej jest wytworzyć religijny klimat. Małe

²² Tamże, s. 22-24.

²³ W. Lechów, *Życie Boże. Grupy domowe. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, Zielona Góra 2016, s. 9.

grupy to pewien sposób życia – na wzór apostołów. Cel systemu małych grup ma prowadzić do spotkania z Jezusem i wzrastanie we wzajemnej miłości; ma uczyć ewangelizowania, mówienia o Jezusie, uczenia wrażliwości na potrzeby innych oraz budzi świadomość Kościoła i pomaga w nawracaniu się²⁴.

4. Doświadczenie religijne

Kolejnym zagadnieniem domagającym się na nowo refleksji jest rola doświadczenia w procesie wychowywania w wierze. Szkolna katecheza z natury jest pojęciowa, angażuje przede wszystkim intelekt i pamięć ucznia, zmierzając przez przekaz i opanowanie możliwie szerokiego zakresu wiadomości katechizacyjnych do kształtowania pojęć religijnych. W obecnym czasie przechodzi ona falę krytyki. Zarzuca się tej metodzie rozwijanie w procesie dydaktyczno-wychowawczym tylko jednej intelektualnej strony katechizowanego i całkowite pomijanie kształtowania jego postawy²⁵. Zdaniem W. Kubika, informacja religijna, wiedza religijna, tylko wówczas spełni swe zadanie, gdy będzie stanowić jeden z wielu czynników wychowania, czyli formacji chrześcijańskiej. Element poznawczy ma wspierać uczucia i wolę katechizowanych. Ma im pomagać w przyjmowaniu autentycznej postawy wiary w codziennej historii życia²⁶. W realizacji tego celu – według opinii M. Majewskiego – niezbędne jest oprócz poznawania także przeżywanie i działanie połączone z doświadczeniem²⁷. Doświadczenie, między innymi, gwarantuje skuteczność katechezy, gdyż w nim zawiera się naturalny kontakt z rzeczywistością oraz wyzwajające się przeżycie. Towarzyszy temu refleksja przenikająca jedno i drugie oraz wyraz słowny będący z jednej strony czynnikiem upowszechnienia, a z drugiej ukoronowania istotnych wartości. Kontakt staje się przez to dynamiczny – dzięki zaangażowaniu emocjonalnemu i trwały – co umożliwia refleksja. Doświadczenie sprawia, że przekaz treści i język stają się bardziej komunikatywne²⁸. Posiada więc ono w sobie siłę przyciągającą, dynamizującą i nadającą treściom wartości egzystencjalne²⁹. Dlatego też katecheza musi stać się doświadczalną, czyli zanurzoną w osobowość człowieka i w rzeczywistość świata: „powinna wychodzić z doświadczenia, włączać się w doświadczenie i wyrażać się doświadcze-

²⁴ Tamże, s. 9-11.

²⁵ M. Majewski, *Spotkania katechezy z teologią*, s. 109.

²⁶ W. Kubik, *Zarys dydaktyki katechetycznej*, Kraków 1990, s. 77.

²⁷ M. Majewski, *Katecheza otwarta na symbole*, [w:] M. Majewski [red.], *Katechizacja różnymi metodami*, Kraków 1994, s. 95.

²⁸ M. Majewski, *Pedagogiczno-dydaktyczne wartości katechezy integralnej*, Kraków 1995, s. 159.

²⁹ M. Majewski, *Katecheza otwarta na symbole*, s. 96.

niem”³⁰. Rzeczywistość lub sytuacja przeżyta – uważa E. Alberich – niesie ze sobą niemalże natychmiastowe, osobowe zaangażowanie, bezpośredni kontakt z rzeczywistością³¹. Doświadczenie religijne, jako sposób przeżywania rzeczywistości w wymiarze transcendentnym, jest wyrażane przez człowieka przez różne formy, takie jak: rytuały, opowiadania, celebracje, poezję czy symbole³². Jak zauważono w DOK – istnieje współzależność i interakcja między głębokim doświadczeniu ludzkim a orędziem objawionym. Dlatego pedagogika katechetyczna powinna uwrażliwiać osoby na ich najważniejsze doświadczenia, wspomagać je w poprawnym ocenianiu osobistych pytań i potrzeb w świetle Ewangelii tak, aby były zdolne odkrywać plan Boży w swoim życiu (DOK 152 i 153).

W programie „Życie Boże” duży nacisk położono na przeżyciową rolę doświadczenia religijnego połączoną z jego interpretacją i świadectwem. Dzięki przeżyciu treści katechezy stają się bliższe, bardziej osobiste i wewnętrzne. Opowiadając się za koniecznością przeżycia należy jednocześnie przestrzec przed jego dominacją. Nadmiar przeżyć, podobnie jak niedomiar, osłabia poznanie, sprowadza zdarzenie katechetyczne do chwilowości, zawęża granice efektywności katechezy.

Interpretacja jest przeciwwą stosowanej często argumentacji. W argumentacji próbuje się narzucić innym przyjęty przez siebie styl myślenia i patrzenia na świat. W interpretacji natomiast szanuje się wolę katechizowanego i razem z nim odsłania się i wyjaśnia różne aspekty rzeczywistości.

Dynamika świadectwa obejmuje rzeczywistość znaku, zaproszenia, spotkania i zobowiązania. Aby zaświadczyć o wierze trzeba żywej jedności z Chrystusem i Kościołem oraz rozwinięcia podstawowych czynników świadectwa: prawdy, miłości i ofiary. Uwzględniając mentalność młodego człowieka oraz jego wyczulenie na to, co autentyczne a także fakt, że współcześnie najlepszym nauczycielem jest świadek, należy stwierdzić, że obecność świadectwa w katechezie istotnie sprzyja interioryzacji podawanych treści³³.

Ważnym elementem przyżyciowym prezentowanej formacji do bierzmowania są celebracje liturgiczne. Przygotowano sześć celebracji, które stanowią duchową klamrę formacji na poszczególnych jej etapach. W celebracji „Wspomnienie chrztu” – kandydaci w sposób świadomy wybierają Jezusa i Kościół, w którym kiedyś przyjęli chrzest i pragną w jego wierze kształtować swoje życie; w celebracji „Nabożeństwo pokutne” doświadczają osobistego nawrócenia

³⁰ Tamże, s. 95.

³¹ E. Alberich, *Katecheza dzisiaj. Podręcznik katechetyki formalnej*, s. 107.

³² Tamże, s. 109-110.

³³ W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 20.

i wchodzą na drogę pracy wewnętrznej nad sobą. Chcą z dnia na dzień stawać się uczniami Jezusa. W celebracji „Obrzęd przyjęcia znaku krzyża” kandydaci doświadczają znaku miłości Boga do nich w krzyżu Chrystusa. Zwraca się uwagę na znak krzyża, który jest nie tylko sposobem modlitwy, lecz także znakiem identyfikującym chrześcijanina. W celebracji „Modlitwa o większą miłość” młodzież poprzez modlitwę i katechezę oddaje całe swoje życie Jezusowi i Jego matce Maryi. Modlitwa obejmuje sprawy codzienne młodzieży, ale także ich relacje do innych, szczególnie związane ze sferą czystości. Stąd proponuje się w niej modlitwę o uzdrowienie duchowe, oczyszczenie pamięci, uwolnienie od lęków i modlitwę oddania siebie na przyszłość. Celebracja powiązana jest z ceremoniałem przyjęcia do Ruchu Czystych Serc. Ostatnią celebracją jest „Celebracja przed przyjęciem sakramentu bierzmowania”. To ostatnie nabożeństwo stanowi duchowe zakończenie okresu formacyjnego. Dlatego jest ubogacone o wiele znaków i symboli religijnych takich jak: kadzidło, świece, paschał, dźwięk szumu wiatru itp. Młodzież na ołtarzu składa swoje osobiste zobowiązania wynikające z przyjęcia sakramentu bierzmowania.

Aspekt przeżyciowy wyeksponowany jest także w każdej katechezie grupy domowej. Są to najczęściej wyznania młodych ludzi, którzy w swoim życiu doświadczali działania Boga. Zawarte są także świadectwa znanych ludzi z życia społecznego, sportowego, kulturalnego, jak chociażby świadectwo Jadwigi i Dariusza Basińskich – członków kabaretu Mumio, którzy opowiadają o swoim zaangażowaniu się w akcję „Nie wstydź się Jezusa”³⁴.

5. Treść katechezy

Współczesna katecheza nie może ograniczać się tylko do neoscholastycznego ujmowania wiary, jako zbioru doktryny przekazywanej w sposób systematyczny uczniom w toku katechezy. Większy nacisk powinno kłaść się na interpretacyjną rolę Słowa Bożego. Powrót do katechezy biblijnej może pomóc młodym w interpretowaniu przeżywanych przez nich doświadczeń. Szkolna konstrukcja lekcji religii nie do końca jest w stanie sprostać temu wymaganiu. Dlatego wydaje się zasadnym powrócić do koncepcji katechezy, w której orędzie zbawcze zawarte w Biblii będzie mogło wpływać na wychowanków, tak, aby zmieniać ich postawy. Punktem wyjścia w takiej katechezie nie może być teologiczne pojęcia i katechizmowe prawdy wiary, ale żywe Słowo Boże. Przepowiadanie nie ma polegać na tłumaczeniu definicji i zasad wiary, ale na

³⁴ W. Lechów, *Życie Boże. Grupy domowe. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 52.

głoszeniu Dobrej Nowiny. Zmiana koncepcji katechezy powinna być znacząca i domaga się zmian zarówno w treści przepowiadania, oraz w formie i języku głoszenia.

Zasadniczą treścią przepowiadania ma być Dobra Nowina o zbawieniu, w której centrum stoi Chrystus. Forma powinna odejść od tłumaczenia, wyjaśniania, przyswajania, a skupić się na żywym przepowiadaniu kerygmatu. Kerygmat jako orędzie zbawienia jawi się jako wezwanie i propozycja zbawienia do każdego człowieka. Dialogiczny charakter wezwania domaga się od człowieka odpowiedzi i nawiązania relacji do Chrystusa. Ten model przepowiadania zwany modelem kerygmatycznym, odwołuje się w formie, treści języku do czasów apostoelskich. Taka katecheza upodabnia się do pierwszego głoszenia apostoelskiego, które oparte jest na żywym przekazie, osobistym spotkaniu z Bogiem, wspólnotowym odniesieniu i świadectwie głoszących. Język suchych definicji i katechizmowych praw zastąpiony jest językiem radosnego przepowiadania historii zbawienia, a język teologiczny językiem biblijnym i liturgicznym, który określa się mianem „języka Bożego”. Dla wyrażania tych tajemnic język ten oprócz werbalizmu posługuje się takimi pozawerbalnymi formami wyrazu jak: medytacja symboli religijnych, biblijnych i sakramentalnych³⁵. Można powiedzieć, że katecheza w takiej optyce jest przede wszystkim przepowiadaniem (głoszeniem), a nie tylko nauczaniem, natomiast podstawowe elementy treści katechezy kerygmatycznej można streścić w sześciu punktach: chrystocentryzm – katecheza głosząca orędzie zbawienia musi postawić w centrum swego przepowiadania osobę Jezusa Chrystusa; teocentryzm – struktura treści katechezy winna być teocentryczna – trynitarna: przez Chrystusa do Ojca w Duchu Świętym; eklezjocentryzm – akcent z zewnętrznej organizacji o ustroju hierarchicznym położony został na żywe przeżywanie Kościoła jako społeczności tych, którzy należą do Chrystusa i mają udział w Jego życiu; Pismo Święte w treści katechezy – Pismo święte zajmuje pierwszoplanową pozycję w Kościele; liturgia w treści katechezy – liturgia stała się koniecznym elementem przepowiadania katechetycznego; odpowiedź człowieka na wezwanie Boże – zadaniem katechezy jest takie przedstawienie treści przekazu katechetycznego, aby w katechizowanych wywołać odpowiedź na głoszone orędzie zbawienia³⁶.

Opisane powyżej treści katechezy znalazły swoje odzwierciedlenie w katechezach programu „Życie Boże”. W założeniu katechezy w grupie parafialnej mają cechy katechezy biblijnej i liturgicznej. Treści omawiane podczas tych spotkań rozwijają i poszerzają wiarę młodego człowieka zarówno w wymiarze intelektualnym, jak i duchowym. Na przykład kandydat dowiaduje się

³⁵ W. Lechów, *Kerygmat w katechezie jako językowy postulat teologii soborowej*, „Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie” 20 (2013) z. I i II, s. 120-122.

³⁶ W. Koska, *Katechetyka*, Poznań 1989, s. 71-76.

w katechezie „Doświadczenie wiary” czym jest wiara, jakie są jej znamiona i co wpływa na jej rozwój. W drugiej części spotkania zapoznaje się z zagadnieniem doświadczenia Pana Boga. Tłumaczy się mu czym jest doświadczenie religijne, które obejmując całego człowieka, jest specyficznym rodzajem poznania. Porusza ono jego świadomość tak, iż człowiek zmienia swoją życiową postawę. Doświadczenie Boga w ukazywane jest także w odniesieniu do Słowa Bożego. Spotkanie kończy się zaproszeniem uczestników do postawienia pytania o ich doświadczenie wiary. Katecheta pyta kandydatów: A jak jest z tobą? Czy znasz Boga tylko ze „słyszenia”? Czy widziałeś już Jego samego? Następnie zapoznaje młodzież ze świadectwem, a na koniec w chwili modlitewnej refleksji każdy opisuje własne doświadczenie Boga. Pomocne w tym są stawiane pytania: Dlaczego wierzę w Boga i wierzę Bogu? W jakiej sytuacji najbardziej doświadczam (doświadczyłem) Jego obecności? W jaki sposób świadczę o Jezusie: w domu, szkole, na ulicy, na dyskotecę? Jakie są moje trudności z doświadczeniem Boga?³⁷

W innej katechezie „Dobra Nowina o zbawieniu” kandydatom na spotkaniu domowym ukazuje się ewangelie o miłości Jezusa. Tłumaczy się im, że prawda o miłości Jezusa jest najważniejszym przesłaniem chrześcijaństwa. Pismo św. mówi o miłości Jezusa do człowieka nawet grzesznego, złego, popełniającego różnego typu błędy i nieprawości. Następnie w grupach młodzież odczytuje fragmenty z Pisma Świętego mówiące o miłości Boga do człowieka: Jezus i kobieta cudzołożna J 8, 1; Spotkanie Jezusa z Zacheuszem – Łk 19, 1nn; Jezus i człowiek sparaliżowany – Łk 5, 17-19. Podkreśla się sposób zwracania się Jezusa do człowieka, treść Jego orędzia, stosunek Jezusa do ludzi oraz reakcje, jakie wywołują Jego słowa.

W pracy z tekstem biblijnym proponuje się młodym Pismo św. publikowane na urządzeniach elektronicznych: smartfonie, tablecie. Tłumaczy się, że kontakt ze Słowem Bożym może być praktykowany w każdej wolnej chwili, dzięki aplikacjom mobilnym, takim jak np. „Słowo Boże”, „Lectio divina” i „Pismo św. pl”.

6. Język i metoda katechetyczna

Ostatnim ważnym zagadnieniem domagającym się namysłu katechetycznego jest problem języka oraz metody katechetycznej. W dokumentach katechetycznych postuluje się, aby przystosować katechezę młodych przekładając na

³⁷ W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 100-102.

ich język z cierpliwością i mądrością orędzie Chrystusowe, nie wypaczając go (DOK 185). Podobnie metoda katechetyczna powinna być oznaką szacunku dla adresata uwzględniając jego wiek, poziom umysłowy, stopień dojrzałości eklesjalnej i duchowej (DOK 148). Wydają się potrzebą czasu odkrywanie w katechezie specyficznych właściwości języka religijnego. Formami właściwymi tego rodzaju języka są opowiadanie, symbol, ekspresja o charakterze ikonicznym i ogólnie języki niewerbalne³⁸. Oprócz tego znakiem czasu są rozwijające się nowe sposoby komunikacji elektronicznej, które stanowią przełom kulturowy i dlatego domagają się zastosowania ich w komunikacji religijnej³⁹.

W proponowanej formacji przed bierzmowaniem „Życie Boże” metoda nie stanowi centralnego problemu, jest jednak elementem istotnym i współtworzącym katechezę. Zasadą zewnętrzną zastosowanych metod jest wierność Bogu i człowiekowi, a zasadą wewnętrzną jest dialog. Metodyka ta ma pomóc odejść od monologicznego charakteru spotkań, kiedy to zarówno wiedza katechety jak i doświadczenie religijne „przysypuje” ucznia i rodzi jego bierność. Metoda jest o tyle skutecznym narzędziem przekazu rzeczywistości ewangelizacyjno-katechetycznej, o ile zdoła razem z innymi elementami procesu współtworzyć całościowo katechezę. Ponieważ to prowadzący decyduje o doborze metod, prowadzący spotkania powinien pamiętać, że najlepszą „metodą” jest sam katechizujący. To on „ożywia metody”, by były spontaniczne, zaangażowane, odkrywcze, refleksyjne, przyżyciowe, promujące rozmodlenie i osobiste świadectwo⁴⁰.

Podczas katechez dla kandydatów do bierzmowania zastosowano następujące metodyki realizacji katechez: biblijną, liturgiczną oraz pedagogiczno-dydaktyczną. W praktyce powinny się one uzupełniać i błędem byłoby ich jednostronnie ekskluzywne wykorzystanie.

Katecheza realizowana metodami biblijnymi otwiera na Słowo Boga. Jeżeli wiara rodzi się ze słuchania, to wsłuchiwanie się w słowa Chrystusa należy do istoty tej metodyki. Wśród metod biblijnych zastosowanych podczas formacji w grupach domowych znalazły się między innymi: alternatywne tytuły⁴¹, krąg biblijny⁴², dzielenie się Ewangelią⁴³, rozmowa ewangeliczna⁴⁴.

³⁸ E. Alberich, *Katecheza dzisiaj. Podręcznik katechetyki formalnej*, s. 118.

³⁹ Tamże, s. 119.

⁴⁰ W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 18.

⁴¹ W. Lechów, *Życie Boże. Grupy domowe. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 57.

⁴² Tamże, s. 50.

⁴³ Tamże, s. 36-38.

⁴⁴ Tamże, s. 29.

Metody liturgiczne poszukują wsparcia w metodach biblijnych i zakorzenione w słowach otwierają katechizowanego na czyny Jezusa. Ich dynamika sprawia, że katecheza jest akcją, przeżyciem i modlitwą. Wspomagają nawiązanie osobowego kontaktu z Jezusem i kształtują wspólnotę chrześcijańskiej miłości. Do metod liturgicznych, które zastosowano w katechezach do bierzmowania znalazły się: celebracje (wspomnienie chrztu, nabożeństwo pokutne, obrzęd przyjęcia znaku krzyża, modlitwa o większą miłość, celebracja przed przyjęciem sakramentu bierzmowania), kontemplacje modlitewne⁴⁵, nabożeństwo modlitewne⁴⁶, adoracje eucharystyczne⁴⁷.

Metody pedagogiczno-dydaktyczne są ściśle związane z katechezą w wydaniu tradycyjnym, gdzie dominuje przekaz informacji. Ich szczególnym walorem jest akcent położony na wiedzę religijną, wyrobienie przekonań oraz przygotowanie katechizowanych do uzasadnienia praktykowanej wiary. Aktualne próby odnowienia metodycznego tego kierunku w katechizacji zwracają szczególną uwagę na tak nieodzowne elementy procesu formacyjnego, jak: doświadczenie ucznia, jego zainteresowanie i zaangażowanie. Do metod pedagogiczno-dydaktycznych zastosowanych w formacji „Życie Boże” należą: dyskusja⁴⁸, metoda problemowa⁴⁹, praca w grupach⁵⁰, metody aktywizujące⁵¹.

Zakończenie

Bp T. Lityński we wstępie do programu „Życie Boże” napisał, że „(...) obecny czas-kairos przynagła nas do ewangelizacji i dawania świadectwa wiary. To wymaga od duszpasterzy, katechetów i animatorów zmagania się o nowy kształt życia Bożego w wychowankach”⁵². Zaproponowany młodzieży nowy program do bierzmowania „Życie Boże”, powstał w szczególnym czasie XVI Światowych Dni Młodzieży. Stanowi kontynuację rozpoczętego w czasie spotkań młodzieży w Krakowie procesu wzrastania w wierze wielu młodych Polaków. Wspólnota Kościoła, którą można było podziwiać podczas tych szczególnych dni może znaleźć swoją kontynuację we wspólnotach parafialnych, małych

⁴⁵ W. Lechów, *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 105.

⁴⁶ Tamże, s. 211.

⁴⁷ Tamże, s. 111.

⁴⁸ W. Lechów, *Życie Boże. Grupy domowe. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, s. 86.

⁴⁹ Tamże, s. 46.

⁵⁰ Tamże, s. 72.

⁵¹ Tamże, s. 31.

⁵² Tamże, s. 6.

grupach religijnych działających w parafiach. Wśród nich mogą być grupy młodzieży przygotowującej się do sakramentu bierzmowania. Zarówno sposób katechizacji prowadzonej w we wspólnocie parafialnej, jak i nowe treści, przedstawione za pomocą odpowiednich metod przy użyciu jasnego i zrozumiałego dla młodych języka stanowią szansę dla duchowe ich rozwoju. Wydają się, że zarysowana powyżej koncepcja katechezy parafialnej jest nie tylko ubogaceniem nauczania religii w szkołach, ale także potrzebą czasu i skutecznym narzędziem „złapania” kontaktu duszpasterskiego z kolejnymi pokoleniami młodych katolików.

Streszczenie

Zasadniczym celem katechizacji jest wychowanie w wierze. Obecna sytuacja katechetyczna dzieci i młodzieży w Polsce, ograniczona w dużej mierze do nauczania religii w szkole domaga się odnowy i nowego spojrzenia na jej skuteczność. Pilnym zadaniem Kościoła jest podjęcie refleksji nad odnową katechezy dzieci i młodzieżowej w jej niektórych odniesieniach do: ewangelizacji; wspólnoty kościelnej; doświadczenia wiary, treści, języka i metody. Zamieszczone w niniejszym artykule propozycje katechezy parafialnej przygotowującej do sakramentu bierzmowania mogą przyczynić się do odnowy katechezy.

SŁOWA KLUCZOWE: katecheza, ewangelizacja, wspólnota, język religijny, bierzmowanie.

Abstract

To Renew the Catechesis of Christian Initiation in the Parish

The fundamental purpose of catechesis is to educate in the faith. The current catechetical situation of children and youth in Poland, largely limited to teaching religion at school, requires renewal and a new look at its effectiveness. It is an urgent task of the Church to reflect on the renewal of the children and youth's catechesis in its some references to: evangelism; ecclesial community; experience of faith, content, language and method. The suggestions for parish catechesis preparing for the sacrament of Confirmation included in this article can contribute to the renewal of catechesis.

KEYWORDS: Catechesis, evangelism, community, religious language, Confirmation.

Bibliografia

- Lechów W., *Życie Boże. Grupa parafialna. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, Zielona Góra 2016.
- Lechów W., *Życie Boże. Grupy domowe. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania i małżeństwa*, Zielona Góra 2016.
- Majewski M., *Katecheza wierna Bogu i człowiekowi*, Kraków 1986.
- Wrońska H. *Katecheza w stowarzyszeniach ruchach i grupach*, [w:] S. Kulpaczyński [red.], *Miejsca katechezy*, Lublin 2005, s. 99-138